

KÉZIKÖNYV

A kontextus áttekintése és
inkluzív gyakorlatok

Erasmus+

Project N. KA210-YOU-4AD4B8BB

Kofinanziert von der
Europäischen Union

Ez a tartalom újra felhasználható, feltéve, hogy a forrás megfelelően feltüntetésre kerül, és minden módosítás egyértelműen jelölve van.

Erasmus+ Project KA210-YOU-4AD4B8BB

Szerzők és kutatók:

Ausztria: Irina Elena Bellio BA, Mag. Feri Janoska, Melinda Tamás MA

Magyarország: Ádám Fekete, Claudia Piovano

Olaszország: Silvia Golino, Elia Roncat, Nora Schuster

Románia: Mirela Bădica, Eduard Bociu, Gabriel Dumitru, Maria Gorie,

Vlad Leonte, Gabriela Prundaru

Szakmai felügyelet: Nadja Schuster, Provincia Autonoma di Bozano - Autonome Provinz Bozen: Amt für Kinder- und Jugendschutz und soziale Inklusion - Ufficio per la Tutela dei minori e l'inclusione sociale

Vienna, Eisenstadt, Bolzano/Bozen, Budapest, Bucharest 2025

Az Európai Unió finanszírozásával. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek az Európai Unió vagy az OeAD GmbH hivatalos álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az OeAD GmbH nem vonható felelősségre azokért.

TARTALOMJEGYZÉK

enROMyou: A PROJEKT

PARTNEREK

Ausztria

Magyarország

Olaszország

Románia

MÓDSZERTAN: A felmérés

A ROMA ÉS SZINTI FIATALOK HANGJA:

A válaszok és átfogó témák mélyreható elemzése

A PROJEKTPARTNEREK JAVASLATAI

Ausztria

Magyarország

Olaszország

Románia

ZÁRÓ MEGJEGYZÉS:

A „legalacsonyabbak közül is a legalacsonyabb” közösséggel való munka

enROMyou: A PROJEKT

Az enROMyou (Enhancing Roma Youth Work) projektet azzal a céllal hozták létre, hogy fórumot biztosítson a már romákkal foglalkozó különböző civil szervezetek ifjúságsegítő munkatársai számára, elősegítve ezzel a kulturális különbségek, hagyományok, értékek és szükségletek jobb megértését.

A projekt fő céljai a következők voltak:

- **Az interkulturális megértés előmozdítása és a romákkal és szinti emberekkel végzett ifjúsági munka minőségének javítása;**
- **A meglévő módszerek, tapasztalatok és kihívások megvitatásának és elemzésének elősegítése az ifjúságsegítők** (romák és nem romák, különböző szervezetekből és országokból) **között;**
- **A fiatalokkal foglalkozó szakemberek szociális készségeinek erősítése:** célzott műhelymunkák révén a résztvevők jobban felkészülnek a roma és szinti közösségek speciális igényeinek felismerésére és azoknak megfelelő reagálásra;
- **A társadalmi befogadás elősegítése:** a projekt azonosította a meglévő akadályokat és kidolgozta a legjobb gyakorlatokat a romák és szinti közösségek oktatási intézményekbe, egészségügyi rendszerekbe és a munkaerőpiacra való beilleszkedésének javítása érdekében;
- **Fenntartható partnerségek kiépítése:** a projekt ösztönözte a szociális szolgáltatások, a nem kormányzati szervezetek, az oktatási intézmények és a roma képviselők közötti együttműködést a hosszú távú támogatás és együttműködés biztosítása érdekében;
- **A roma kultúra és történelem ismertetése:** a projekt tevékenységei a célcsoport jelenlegi igényeinek kielégítésére és a közvélemény jobb megértésének elősegítésére irányultak.

A projektnek három célcsoportja volt:

- társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű fiatal romák;
- Ifjúságsegítő szakemberek és szociális munkások;
- a roma közösséggel foglalkozó szervezetek.

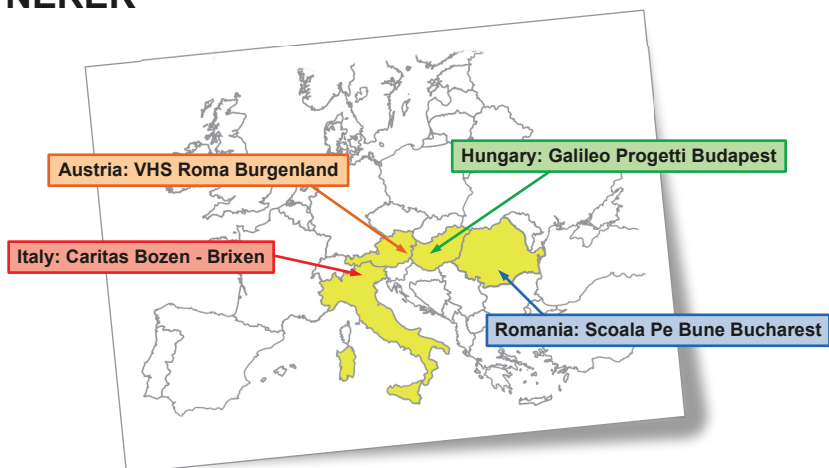
Az ifjúságsegítőknek folyamatosan szembe kell nézniük célcsoportjaik mentális, egészségügyi és pszichológiai problémáival. Gyakran hiányoznak viszont ehhez a megfelelő támogató rendszerek és innovatív módszerek.

Az enROMyou projektnek köszönhetően létrehoztunk egy tudásbázist, amely egyrészt a fiatal romák igényeiről és vágyairól, másrészt pedig a problémáik és gondjaik kezelésére alkalmas, bevált módszerekről és új megközelítésekről szól. Ez a tudásbázis, a partnerek tudásával és tapasztalatával együtt, a „Kézikönyv a roma és szinti fiatalokkal végzett szociális és oktatási munkához”

www.vhs-roma.eu/downloads/enROMyou_HANDBOOK_LV_hu.pdf

című kiadványban található meg, hogy széles közönséget és szakember kollégákat érjen el.

PARTNEREK

Ausztria: Roma VHS

A Roma Volkshochschule Burgenland (Roma VHS) egy oktatási és kulturális központ, amely a kisebbségi közösségek felemelkedésének elősegítésére törekszik. Fókuszában az ausztriai őshonos és nem őshonos romák és szinti, valamint a migrációs háttérrel rendelkező és menekültként élő emberek állnak.

Munkája kiterjed a fiatalok és felnőttek oktatására, a szakképzésre, kulturális projektekre, emlék kezdeményezésekre, valamint a roma nyelv és kultúra témájú programokra. Központi célja hidak építése – a különböző kisebbségi csoportok között, valamint a kisebbségek és a többségi lakosság között.

Minden projektje nyilvános, különös figyelmet fordítva a szociális munka, az oktatás, a képzés, a politikaalkotás és a civil társadalom szakembereire. Tevékenységei révén a Roma VHS elősegíti a tudás, a csere és a kölcsönös megértés fejlődését.

Website: www.vhs-roma.eu

Facebook: www.facebook.com/profile.php?id=61581594493325

Instagram: www.instagram.com/roma.vhs7400/

Magyarország: Galileo Progetti Nonprofit Kft.

A Galileo küldetése a diszkrimináció elleni küzdelem, a foglalkoztatás, a társadalmi és polgári befogadás támogatása, a jogok tiszteletben tartása, valamint a gondolkodás és a véleménynyilvánítás szabadságának erősítése minden kontextusban. A Galileo európai szinten dolgozik a befogadási politikák, a minőségi oktatás, a fiatalok részvétele, a szociális gazdaság és az európai polgárságra nevelés előmozdításáért. Különös figyelmet fordít a fiatalokra vonatkozó politikákra, az óvodai oktatásra, a társadalmi befogadásra és az esélyegyenlőségre. Elsődleges célcsoportjai a kiszolgáltatott csoportok, például az etnikai kisebbségek, a fogyatékkal élők és a társadalmi kirekesztés veszélyének kitett személyek.

Website: www.galileoprogetti.hu/language/en/home-english/

Facebook: www.facebook.com/galileoprogettinnonprofit

Olaszország: Caritas Bozen-Brixen/Bolzano-Bressanone

Diocesi Bolzano-Bressanone
Diözese Bozen-Brixen
Dioceza Balsan-Porsenú

A Caritas egy vallási alapítvány, amelynek célja a társadalmi problémákra való figyelemfelhívás és hálózatok létrehozása a hátrányos helyzetű emberek megsegítésére. Fő célja a társadalmi befogadás, a szolidaritás és a társadalmi igazságosság előmozdítása az egyenlőség és más értékek előtérbe helyezésével a különböző csoportok között. A Caritas arra ösztönzi a fiatalokat, hogy gondolkodjanak el olyan fontos témákról, mint az igazságosság és a szegénység, és elősegíti az önkéntességet, a társadalmi felelősségvállást.

Az Interkulturális Mediációs Szolgálat támogatja a roma és szinti fiatalok oktatását, és célja, hogy segítséget nyújtson a társadalmi és gazdasági kihívásokkal küzdő családoknak. Sok család helyzete még mindig kezdeti lemaradást mutat, ami valójában megakadályozza, hogy ezekhez a kisebbségekhez tartozó emberek egyenlő esélyekkel rendelkezzenek.

Website: www.caritas.bz.it/it/index.html

Facebook: www.facebook.com/caritas.bz.it

Instagram: www.instagram.com/caritas.suedtirol.altoadige/

Románia: Scoala Pe Bune

A Scoala Pe Bune személyre szabott oktatási programokra, terápiára és tanácsadásra specializálódott gyermekek és fiatal felnőttek számára, előtérbe helyezve az interaktív tanulást és a problémamegoldást hangsúlyozó nem formális oktatási módszereket. A cél nemcsak az akadémiai tudás, hanem a kritikus gondolkodás, a kreativitás és az interperszonális készségek fejlesztése is, gyakorlati tapasztalatok és csoportos beszél-

getések révén. Az akadémiai tudáson túlmenően elkötelezettek a hátrányos helyzetű gyermekek számára lehetőségek teremtése iránt, összekötve őket támogató hálózatokkal, beleértve a potenciális munkalehetőségeket és az Erasmus programokon keresztül szerzett nemzetközi tapasztalatokat. Aktívan bevonják a gyermekeket és fiatal felnőtteket, szoros kapcsolatot tartva fenn a szülőkkel és gondviselőkkel, hogy biztosítsák a veszélyeztetett gyermekek általános jólétét.

Website: www.scoalapebune.ro

Facebook: www.facebook.com/scoalapebune

MÓDSZERTAN: A felmérés

A projektindító találkozón a partnerek körülbelül 50 kérdést dolgoztak ki és állítottak össze egy felméréshez, amelyet 13 és 30 év közötti fiataloknak szántak. Mivel az enROMyou nem egy nagy léptékű projekt, a felmérést szándékosan kis léptékűre tervezték, minden partnerországban 15-25 interjúalany részvételével.

Összesen 75 kérdőívet javasoltak és töltöttek ki, a válaszok száma a következő volt:

Ausztria	17
Magyarország	15
Olaszország	21
Románia	22

A felmérés célja az volt, hogy „hangot adjon a fiatal romáknak és szinti embereknek” hogy jelenlegi életkörülményeikről, identitásukról, és nem utolsósorban a jövővel kapcsolatos reményeikről és álmaikról beszámolhassanak.

A felmérés makro-témái ezért a következők voltak:

SZEMÉLYES ADATOK: életkor, nem, végzettség, foglalkozás, életkörülmények, identitás

OKTATÁS ÉS MUNKA: az oktatás értéke, integráció, karrierlehetőségek, szükségletek, javaslatok

TÁRSADALMI ÉS KULTURÁLIS INTEGRÁCIÓ: intézményekkel kapcsolatos tudatosság és vélemények, társadalmi részvétel

BIZALOM ÉS POLITIKAI RÉSZVÉTEL: bizalom és politikai tevékenység

DISZKRIMINÁCIÓ: érzékelt vagy tapasztalt közvetlen diszkrimináció

ÁLTALÁNOS ÉLETMÓD-ELÉGEDETTSÉG: életmód-elégedettség, remények és álmok

A felmérés teljes verziója az alábbi linkeken érhető el:

(Angol nyelvű verzió)

https://www.vhs-roma.eu/downloads/enROMyou_HANDBOOK_LV_en.pdf

Módszertan

A felmérés zárt és nyitott kérdéseket is tartalmazott, hogy a válaszadók szabadon kifejezhessék véleményüket, ugyanakkor a válaszok tömörek maradjanak.

Az adatok gyűjtése a következő módszerekkel történt:

- **Egyéni papír alapú interjúk**
- **CAPI** (számítógépes személyes interjú),
- **CAWI** (számítógépes webes interjú),
- **SAQ** (önkitöltős kérdőív – a 24 év feletti résztvevők számára).

A személyes interjúk során az interjúkészítő gondoskodott arról, hogy minden kérdés egyértelműen érthető legyen.

A titkosság garantált volt: személyes adatokat nem gyűjtöttünk, így biztosítva az anonimitást.

Minden választ átnéztünk és tisztáztunk, hogy eltávolítsuk a tipográfiai vagy emberi hibákat, biztosítva az elemzés pontosságát.

A ROMA ÉS SZINTI FIATALOK HANGJA:

A válaszok és átfogó témák mélyreható elemzése

A felmérés válaszainak elemzése olyan fiatalokról fest képet, akik jobb társadalmi körülmények között élnek, mint korábban, de még mindig az előítéletek terhe nyomja őket, és továbbra is keményen küzdenek a teljes elismerésért, az egyenlő jogokért és az egyenlő bánásmódért. Az anyagi fejlődés, a szélesebb körű szociális jogok, a kelet-európai országok európai uniós csatlakozása és az életkörülmények javulása ellenére a tényleges egyenlőségért folytatott küzdelem még mindig nem ért véget.

A roma Z generáció nemcsak a befogadást, hanem az önrendelkezést és azt is szorgalmazza, hogy hangjukat hallassák az inkluzív társadalmak kialakításában.

A négy partnerországban végzett elemzésből kirajzolódó főbb átfogó témák a következők:

Átfogó adatok

Összesen 75 fő, 13 és 30 év közötti roma és szinti fiatal vett részt a felmérésben (43 nő, 35 férfi és 1 nem bináris). A résztvevők többsége nagyvárosokból vagy azok közvetlen környezetéből származott. Az oktatási szint meglehetősen egyenletesen oszlott el: volt, aki nem járt iskolába, volt, aki jelenleg is tanul, volt, aki szakmunkásképzőt vagy középiskolát végzett, és volt, aki egyetemi diplomával rendelkezett.

Identitás és nyelvi dinamika

Ez a dinamika ellentétes valóságokat tár fel – a különösen az aktivisták körében tapasztalható teljes büszkeségtől, az előítéletek elkerülésére irányuló védelmi stratégiáig.

Ausztriában és Magyarországon a válaszadók kevesebb mint 30%-a beszél romani nyelven. Dél-Tirolban (Olaszország) a nyelvet a összetartó közösségi struktúrák őrzik, míg Romániában elsősorban a roma kisebbség folytonossága és mérete miatt marad fenn.

Munka és foglalkoztatás

A válaszokból kitűnik, hogy a munkanélküliség aránya akár 30%-kal is magasabb az országos átlagnál. A nemek közötti egyenlőtlenség is jelentős, mivel a roma nők kettős diszkriminációval szembesülnek.

Az informális munka – mint a védelem nélküli napszámos munka vagy az alacsony képzettséget igénylő szolgáltatói munkák – továbbra is gyakori jelenség a romák és szintik között.

A válaszok mindenesetre egy „elégedettségi paradoxont” mutatnak: hálát éreznek az instabil munkákért (takarítás/fizikai munka), ha azok megélhetést biztosítanak.

A felfelé irányuló mobilitást továbbra is gátolja az alacsony iskolai végzettség és a diszkriminatív felvételi gyakorlat.

Oktatás és oktatási akadályok

A korai iskolaelhagyás általános és történelmi jellemzője a roma és szinti kisebbségeknek egész Európában, amint azt az országjelentések és statisztikák is mutatják.

A fiatalok válaszaiban a formális oktatás hiánya a tanárok/társaik diszkriminációjának és az alacsony családi támogatásnak (szegénység, generációk közötti bizalmatlanság) tudható be.

Több kelet-európai résztvevő számolt be arról, hogy erőforráshiányos „gettóiskolákba” járt.

Az iskolaelhagyás fő tényezői a példaképek hiánya, a kulturális leértékelődés, valamint az, hogy a családok az oktatás helyett a túlélésre koncentrálnak. Emellett a finanszírozás hatékonytalanságára is rámutatnak: az ösztöndíjak „kizárólag kiválóságért” járnak (Magyarország), és nem foglalkoznak az alapvető szükségletekkel.

A résztvevő fiatalok szerint lehetséges megoldások lehetnek: a tanárok roma kultúrával/történelemmel kapcsolatos képzése, általános ösztöndíjak, mentorprogramok.

Társadalmi-politikai részvétel

A válaszok többsége bizalomhiányt mutat, ami a romák/szintik és a nemzeti vagy helyi intézmények, a jogrendszer vagy a bűnüldöző szervek közötti kapcsolatok jól ismert történelmi jellemzője.

A négy ország roma és szinti fiataljai nagyon elidegenedetteknek érzik magukat és csalódottak a politikában – bár ez az európai Z generáció általános jellemzője is lehet.

A társadalmi-politikai elidegenedés oka a történelmi politikai kudarcok is, amelyek eddig megakadályozták a romák képviseletét a döntéshozatali fórumokon. Az új, célzott programok (pl. Erasmus+) ismertsége is korlátozott.

Érdemes megjegyezni, hogy a fiatal résztvevők körében egy újfajta elkötelezettség alakul ki, ami a kulturális aktivizmus (pl. zene és történelem) és a szociális munka iránti növekvő érdeklődésben tükröződik.

Diszkrimináció

A sértések, a becsmérlő kifejezések („cigány”) és az agresszív gesztusok széles körben elterjedtek, és továbbra is belső stigmát és haragot okoznak.

A diszkriminációval kapcsolatos érzések főként a strukturális kirekesztéssel (pl. lakhatási/munkalehetőségek megtagadása), az iskolai szegregációval, a fizikai erőszakkal, az iskolai zaklatással és a cyberzaklatással kapcsolatosak.

A diszkriminációra adott reakciók különbözőek: a megküzdési stratégiáktól az etnikai identitás elrejtésén át a társadalmi visszahúzódság.

A négy ország nemzeti többségének diszkriminatív magatartása fenntartja a marginalizálódást és korlátozza az oktatáshoz vagy a foglalkoztatáshoz való hozzáférést.

Életelégedettség: generációs változások

Mint már említettük, a fiatalok többsége jobb körülményekről számol be, mint szüleik, ami a városi szolgáltatásoknak és lehetőségeknek, a különböző etnikumok közötti barátságoknak és az állami jóléti rendszernek köszönhető.

A családot továbbra is a boldogság elsődleges forrásának tekintik, olyan értékek mellett, mint a hit, az önrendelkezés és a szabadság.

Törekvések: kívánságok és álmok

A roma és szinti fiatalok közös álmokat és törekvéseket fogalmaznak meg, mint például a méltóság, a rasszizmus felszámolása és az egyenlőség elérése. A gazdasági biztonság (pl. saját lakás, stabil munkahely) is sokak vágya.

Érdemes megjegyezni, hogy sok válaszadó értékeli az iskolai oktatást, mint az egyéni és csoportos emancipáció eszközét.

Álmaik a földrajzi mobilitástól (pl. máshol élni, utazni, elmenekülni a szegregált közösségekből) a művészi elismertségig (hírnév a zene révén), a társadalmi láthatóságig és a megszerzett tiszteletig terjednek.

A PROJEKTPARTNEREK JAVASLATAI

Ausztria

A felmérés egyik legbiztatóbb eredménye, hogy a válaszadók viszonylag nagy hányada rendelkezik felsőfokú végzettséggel, beleértve a középiskolai diplomát is. Ez arra utal, hogy sokan elérik az oktatási sikert a roma közösség előtt álló kihívások ellenére. Egy másik fontos megállapítás, hogy Ausztriában egyes romák nyíltan vállalják identitásukat, ellentétben más országok roma közösségeivel, ahol az egyének gyakran kénytelenek elrejtetni származásukat a diszkriminációtól való félelmük miatt. Ez a nyitottság a roma kultúra és identitás népszerűsítésére irányuló fokozott tudatosságnak és erőfeszítéseknek tulajdonítható. Ugyanakkor vannak még aggodalomra okot adó területek. A romani nyelv a kihalás veszélyével fenyeget, mivel a válaszadók csak kis hányada használja aktívan. Ezenkívül a politikai elidegenedés továbbra is sürgető probléma, mivel sok roma úgy érzi, hogy nincs kapcsolata a politikai folyamatokkal és intézményekkel. Az oktatás és a foglalkoztatás fő akadályai nem a készségek hiánya, hanem a tartós diszkrimináció és a roma kultúrával kapcsolatos általános ismeretek hiánya a társadalomban.

Az osztrák felmérés rávilágít a roma közösségen belüli előrelépésekre és a továbbra is fennálló kihívásokra. **Míg a magasabb iskolai végzettség és a kulturális tudatosság pozitív fejleménynek tekinthető, a diszkrimináció, a politikai elidegenedés és a romani nyelv használatának hanyatlása továbbra is kritikus kérdés, amelyre figyelmet kell fordítani.** E kihívások kezelése **célzott oktatási reformok, közösségi támogató programok és politikai változások révén** elengedhetetlen egy inkluzívabb és igazságosabb társadalom megteremtéséhez. A jövőbeli erőfeszítéseknek **a felsőoktatáshoz való hozzáférés javítására, a roma kultúra és történelem népszerűsítésére a többségi társadalomban, valamint a romák politikai és társadalmi életben való aktív részvételének elősegítésére kell összpontosítaniuk.** Ezen intézkedések végrehajtásával Ausztria olyan társadalom megteremtése felé haladhat, amelyben a romák teljes mértékben integrálódnak és egyenlő esélyekkel rendelkeznek a boldoguláshoz.

Magyarország

Az óvodapedagógusok és az általános iskolai tanárok szociális-érzelmi képzésébe való befektetés

A diszkrimináció az előítéletekből fakad, s az egész közösségre hatással van, beleértve a gyermekek szüleit, a pedagógusokat és az iskola személyzetét.

Példa a roma etnikumú emberekkel folytatott párbeszédéből: az iskolában eltűnt egy pár cipő, és a többi gyermek szülei azonnal a roma gyermeket gyanúsították. Az oktatók nem vádolták meg kifejezetten a gyermeket, de nem is védtek meg. Aztán megtalálták a cipőt (nem lopták el), de senki sem kért bocsánatot a roma gyermektől.

Ez a hozzáállás szakadékot hozott létre a gyermek és a tanár, mint referencia- és védelmi figura között. Olyan bizalmatlanságot keltett, amely soha nem gyógyult be, és a gyermekben azt a „tudatosságot” ébresztette, hogy meg kell védenie magát, és ezért esetleg elsőként kell támadnia.

A tanúvallomások azt mutatják, hogy amikor a pedagógusok a gyermekekkel „csoporthént”, „szolidáris társakként” dolgoznak, és a szülőket is oktatják, akkor nincsenek konfliktusok, és a tanulási eredmények jobbak.

Ezért szükséges befektetni a pedagógusok vagy tanárok és a személyzet szociális készségeibe, és fejleszteni a szociális-érzelmi tanulást és készségeket. Ezt a leendő tanárok alapképzésében, valamint a pedagógusok (és a személyzet) gyakorlati továbbképzésében is meg kell tenni.

A gyermekek és fiatalok oktatásának fokozott támogatása

Magyarországon jól működő „második esélyt adó oktatási” központok működnek, amelyek támogatást nyújtanak a tanulási nehézségekkel küzdő gyermekeknek. Gyakran a korai segítségnyújtás lehetővé teszi a gyermek számára, hogy leküzdje a kezdeti nehézségeket, és szabályos, eredményes iskolai pályafutást folytasson.

Sajnos nincs elegendő forrás ahhoz, hogy minden rászoruló számára biztosítani lehessen ezt a szolgáltatást. Pedig ez mind rövid, mind hosszú távon nagyon értékes befektetés lenne.

Lakhatási támogatás

A fiatal romák – és nem csak a romák – elsődleges vágya, hogy saját otthonuk legyen. Kiemelt fontosságú, hogy szociális lakhatási megoldásokat kínáljanak, hogy a lakosság szélesebb rétegei hozzáférjenek a lakhatáshoz.

Tanulmányi támogatás

Vannak ösztöndíjlehetőségek a roma kisebbséghez tartozó diákok támogatására, de csak a kiváló tanulmányi eredmények elérését támogatják. Ehelyett helyénvaló lenne támogatni az „átlagos” diákok iskolai pályafutását is, hogy sikeresen befejezhessék tanulmányaikat és felsőfokú oktatásban részesülhessenek, kihasználva képességeiket, még ha azok nem is „kiválóak”.

Olaszország

Lassú és tiszteletteljes integráció

Kerüljük a siettetett vagy kényszerített integrációs stratégiákat. Ahogyan az etno-pszichológiai és pszichoanalitikus tanulmányok – köztük G. Devereux, S. Ferenczi és D. W. Winnicott fontos hozzájárulásai – kiemelik, az akkulturáció és a környezethez való alkalmazkodás egészséges folyamata elengedhetetlen az egyén és az identitástudat fejlődéséhez. A hatékony befogadás idővel, bizalom és kölcsönös megértés révén épül fel. A türelem kulcsfontosságú, különösen olyan közösségekkel való együttműködés esetén, amelyek történelmileg marginalizálódtak és kirekesztődtek.

Az oktatáson túlmutató mutatók

Bár az iskolai végzettség fontos mutató, nem lehet az integráció vagy a siker egyetlen indikátora. A szociális munkásoknak és a kutatóknak figyelembe kell venniük a kiegészítő kvalitatív mutatókat is, mint például a személyes jólét, a munkahelyi kultúra iránti bizalom, az autonómia és a társadalmi részvétel elégedettsége.

Határokon átnyúló kulturális affinitások

Használja ki a Dél-Tirol és a szomszédos régiók, például Ausztria, valamint a balkáni országok, például Románia és Magyarország közötti kulturális és történelmi kapcsolatokat. A közös kulturális elemek és a párhuzamos kihívások támogatják a határokon átnyúló együttműködési stratégiákat és a társaktól való tanulás lehetőségeit.

Normalizálás a sajátosságok révén

Ahelyett, hogy a romákat és a szintiket alapvetően elkülönültnek vagy „másnak” tekintenénk, olyan keretrendszer kidolgozásán kell dolgozni, amely elismeri sajátosságukat a sokszínűség tágabb normáján belül. A cél az kell legyen, hogy eljussunk oda, ahol őket a sok kulturális csoport egyikének tekintik, és a cigányellenességet különálló, de nem meghatározó akadályként kezelik.

Az „integráció” fogalmának újragondolása

Kérdéseket kell feltennünk a politikai döntéshozóknak és a gyakorlati szakembereknek, hogy megkérdőjelezzük a jelenleg érvényes feltevéseinket:

- Mikor mondhatjuk, hogy egy csoport „normálisan” integrálódott?
- Milyen mérhető eredmények tükrözik a részvétel egyenlőségét, és nem csak a hozzáférést?
- Az inklúzióra vagy az asszimilációra törekszünk? Hogyan különböztetjük meg a kettőt?

Románia

A helyi felmérés eredményei alapján több sürgős intézkedés ajánlott a romániai roma fiatalok előtt álló rendszerszintű akadályok leküzdésére, különös hangsúlyt fektetve a nem kormányzati szervezetek és a közösségi kezdeményezések szerepére.

Először is, **a nem kormányzati szervezeteknek és az alulról szerveződő szervezeteknek proaktív szerepet kell vállalniuk a diszkrimináció elleni küzdelemben** azért, hogy célzott oktatási programokat dolgozzanak ki és valósítsanak meg, nemcsak a roma fiatalok, hanem a tágabb társadalom, beleértve a tanárokat, a közszolgákat és a helyi hatóságok képviselőit is. **Műhelyeket, képzéseket és tudatosságnövelő kampányokat kell kidolgozni az inklúzió, az empátia és az interkulturális megértés aktív előmozdítása érdekében.**

Bár az állam szerepe továbbra is elengedhetetlen – különösen a rendszerszintű reformok és az intézményi elszámoltathatóság biztosításában –, **a valódi változást olyan rugalmas, közösségi alapú kezdeményezéseknek is elő kell mozdítaniuk, amelyek gyorsan alkalmazkodnak, reagálnak a helyi szükségletekre és bizalmat építenek a roma közösségekkel.**

A nem formális oktatási módszereket, a mentorprogramokat, a fiatalok vezetői képességeinek fejlesztését és az interkulturális cseréket ki kell bővíteni, felhasználva olyan országok sikeres modelljeit, mint Olaszország, ahol az integrációs erőfeszítések pozitív eredményeket hoztak. **A nemzetközi partnerségek megerősítése** és a bevált gyakorlatok megosztása tovább erősítheti a nem kormányzati szervezeteket abban, hogy rendszerszintű javításokat szorgalmazzanak, miközben közvetlenül támogatják a roma fiatalokat helyi szinten.

Ezzel párhuzamosan **folymatos érdekérvényesítő munkára van szükség** az intézmények elszámoltathatóságának biztosítása és a roma közösségek számára a minőségi oktatáshoz, az esélyegyenlőséghez és a társadalmi befogadáshoz való hozzáférés javítására irányuló tartós nemzeti elkötelezettség ösztönzése érdekében.

ZÁRÓ MEGJEGYZÉS

A „legalacsonyabbak közül is a legalacsonyabb” közösséggel való munka

Az **enROMyou** egy kis léptékű projekt, amelynek célja az ifjúsági munka területén végzett tevékenységek javaslata volt, kiindulópontként felhasználva néhány roma és szinti származású fiú és lány meghallgatását. A felmérés – amelynek keretében **75, 13 és 30 év közötti fiatal**at kérdeztünk meg a négy partnerországból (Ausztria, Magyarország, Olaszország és Románia) – nem állítja, hogy kimerítő vagy reprezentatív lenne az adott országok roma ifjúsági szektorára nézve. A cél az volt, hogy ezeknek a fiataloknak lehetőséget adjunk véleményük kifejtésére, valamint hogy értelmes ajánlásokat fogalmazzanak meg azoknak a tapasztalatai alapján, akik gyakran szembesülnek a marginalizálódással, és egy még mindig erősen stigmatizált kisebbséghez tartoznak.

Ennek következtében az **enROMyou** projekt szándékosan független a négy partnerországban élő romák és szinti népesség számától, valamint az említett kisebbségnek a teljes népességben való arányától. Ez egy együttműködésen alapuló felmérés és képzés volt, amelynek célja hasznos tanácsokat nyújtani a nagyobb ifjúsági csoportokkal, valamint kis csoportokkal vagy egyéni oktatási környezetben dolgozó szociális szakembereknek.

A projekt által nyújtott átfogó kép olyan fiatalokról szól, akik jelenleg jobb társadalmi helyzetben vannak, mint korábban, de még mindig az előítéletek terhet viselik, és keményen küzdenek a teljes elismerésért, az egyenlő jogokért és bánásmódért.

Az általuk hordozott „történelmi terhelés” továbbra is nehéz, de ezt a fiatalokkal való munkában gyakran alábecsülik.

A szociális munkások, tanárok és oktatók hajlamosak feltételezni, hogy ma, az Európai Unióban, ahol a jólét a lakosság nagy részét érinti, minden fiatal ugyanolyan kiindulási lehetőségekkel és társadalmi lehetőségekkel nő fel. Valójában figyelmen kívül hagyják ezt a „történelmi terhet”: egy generációk közötti és pszichodinamikai tényezőt, amely továbbra is befolyásolja a roma és szinti fiatalok önbecsülését és identitásfejlődését. Az elszigetelt és megvetett társadalmi csoporthoz való tartozás – nemcsak a zárt, paraszti és hagyományos társadalmakban, hanem a modern, nyitottabb és egységesebb ipari társadalmakban is – továbbra is hozzájárul a mélyen gyökerező kisebbségi érzéshez. Ahogy Michael Stewart helyesen megjegyzi, annak ellenére, hogy az EU erőteljesen támogatja a befogadást és az egyenlőséget, a roma és szinti közösségeket továbbra is „a legalacsonyabbak közül is a legalacsonyabbaknak” szokták tekinteni.

Az interjúban adott minden partnerországban hasonló válaszok egyértelműen azt mutatják, hogy bár a fiatal válaszadók tudatában vannak annak, hogy jobb körülmények között élnek, mint idősebb családtagjaik, mégis erősen sztereotípiák és diszkrimináció áldozatainak érzik magukat. Az egyrészt még mindig fennálló marginalizálódást (vagy a marginális társadalmi helyzet öröklődését) szegénynek, másrészt pedig harag forrásának tekintik. Mindkét érzélem nehezen kezelhető, és nehéz visszaállítani az egyensúlyt és a nyugalmat, vagyis a valódi pszichológiai stabilitást és társadalmi befogadást.

A romák és szinti emberek által tapasztalt diszkrimináció, üldöztetés, strukturális és történelmi kirekesztés mind olyan traumatikus helyzetek, amelyek visszavezethetők a határokig feszített érzelmi állapotokra. René Roussillon „extrém érzelmeknek” nevezi őket, és traumatikus helyzetekre vezeti vissza őket – mind kontextuálisan, mind tartósakra –, amelyek nagy bizonytalansággal, rettegéssel vagy primitív szorongással járnak. Ezek integrálatlan és feldolgozatlan pszichés élmények, amelyek különösen kényszernek és ismétlésnek vannak kitéve, és belülről kísértik az egyént, súlyosan próbára téve toleranciaképességét. A megvalósított „túlélési stratégiák” szintén rendkívül gyengék, az érzelmi és kapcsolati életből való kivonulással járnak, és gyakran önmarginalizálódáshoz vagy kifejezetten antiszociális viselkedéshez vezetnek. A társadalmi megbélyegzés tartós nyomot hagy az egyén és családja pszichológiai felépítésén; ez egy generációról generációra öröklődő érzés, még akkor is, ha a külső körülmények megváltoztak vagy javultak.

Így válik „választott traumává” – ahogy Vamik Volkan definiálja – amely pontosan ugyanahhoz a társadalmi csoporthoz köthető, és generációról generációra öröklődik.

René Kaës az érzelmek, de az ezekhez kapcsolódó fantáziák, a gondolati struktúrák, az életbe való befektetések és azok visszavonása generációk közötti átadásának pszichés folyamatát vizsgálja. Megjegyzi, hogy egy család egy egész sor tudattalan szövetséget jelent, mivel minden egyén egy interszubjektív lánc részese, amelynek tagja, ugyanakkor összekötő láncszem, szolgáló, kedvezményezett és örökös is.

Ezért azoknak a fiataloknak, akik közvetlenül vagy közvetve tapasztaltak meg diszkriminációt, félelmet és „ostromállapotot”, segítségre és különös figyelemre van szükségük, olyan támogatásra, amely megosztja és kíséri fájdalukat, olyan szeretetmegosztásban (Roussillon), amely kivezeti őket a traumából.

Összegzésként, tekintetbe véve a fent említett szempontokat, úgy véljük, hogy ezek a legfontosabb kötelezettségek azok számára, akik a roma és szinti fiatal generációval dolgoznak:

- Mindig vegyük figyelembe ezeknek a fiataloknak a többszörös sebezhetőségét: ők nemcsak a serdülőkor törekeny szakaszát élik át, hanem gyakran gyanakvás, kirekesztés, zaklatás és társadalmi alacsonyabb rendűség érzése kíséri őket etnikai származásuk miatt.
- Folyamatosan frissítsük tudásunkat és dolgozzunk interdiszciplináris csapatban, mivel a kiszolgáltatott emberekkel végzett oktatási munka különböző területeken szerzett szakértelmet igényel: szociálpedagógia, pszichológia, antropológia, jog és még sok más.
- Kísérjük és támogassuk a fiatalok által átélt kedvetlenség és zavarodottság pillanatait, annak tudatában, hogy saját érzelmi világunk is néha kihívásokkal szembesülhet. Ezek a pillanatok – amelyek jellemzőek a serdülőkorhoz hasonló „határállapotokra” – gyakran a növekedés és az önfelfedezés iránti vágyat fejezik ki egy olyan környezetben, amelyet történelmileg ellenségesnek tekintenek.
- Tudatosítsuk, hogy európai szinten, valójában ma, a szociális munkások és intézmények erőteljesen ösztönözve vannak a kollektív egyenlőség és jólét előmozdítására (pl. interkulturális oktatás az iskolákban, nyitott ifjúsági egyesületek, kiszolgáltatott csoportok számára kidolgozott projektek, az oktatás és képzés állami támogatása).
- Biztosítsuk a csapatfelügyelethez való hozzáférést, amelyet olyan szakemberek vezetnek, akik képzetek a transzferencia és a kontratranszferencia dinamikájának felismerésére és reflektálására, segítve a gyakorló szakembereket abban, hogy coach és mentorálási szerepükben megalapozottak és támogatottak legyenek.
- Halgassuk figyelemmel és ítélezés nélkül ezeket a fiatalokat – perspektíváikat, igényeiket és világnézetüket –, miközben céljaik elérése felé irányítjuk, és szükség esetén segítsünk nekik az elvárásaik kiigazításában.
- Kínáljuk fel magunkat „útítársnak”, támogassuk őket, miközben a gyakran kihívásokkal teli szakadékot áthidalják a családi élet és a tágabb társadalmi integráció között.
- Támogassuk a politikai tudatosságot és elkötelezettséget, ösztönözve az aktív állampolgárságot.
- Fektessünk be a következő generációba – a fiatalokba, akik idővel és támogatással kevésbé fogják érezni az alacsonyabb rendűség vagy a harag terhét, és jobban képesek lesznek kiegyensúlyozott stratégiákat kidolgozni a tartozás, a növekedés és a pozitív társadalmi hatások érdekében.
- A történelmi igazságtalanságok kezelése kezdeményezések, tananyagok és megemlékezések révén.
- A többségi társadalom elismerésének és tiszteletének előmozdítása inkluzív részvételi lehetőségek révén.
- Biztonságos tér létrehozása az idősebb és a fiatalabb roma generációk közötti cseréhez.
- A roma és a többségi közösségekből származó példaképek és mentorok bevonása.
- A fiatalokkal és a szociális munkával kapcsolatos tevékenységekbe integráljuk a kulturális érzékenységet és az érzelmek megosztását, mint alapvető kompetenciát.

Co-funded by
the European Union

Erasmus+ Project N. KA210-YOU-4AD4B8BB